

Cauterëa mala Bulës aban ká a ban AMƏ AFISU Məncəu

Cauterëa mala Bulës aban ká a ban amə Afisu ka, Bulës nê giləi a bákú mana nda a ndákurban a Roma ka. Cau mægule aba mənəia yì cauterëa ka nda mana ama Bakuli kanina nê dapi koya gir mənəia a kùli andə nzali kat abata rəcandəa mala Kərəsti. Yì cauterëa ka bakbabum aməkwađi bəa dukdo a njar mana nê ləmdəa aba məsəcau ama ə duməna mwashat, bangje na a mburkun nəmurəi dāng.

Məgiləgir bang cau amur: njargula mənəia Bakuli Tárrú kə tarkina abwana male nəi, kə twalia wia banì, sə kə panzəia abalə acaubikea malea nə bu Yesu Kərəsti, yì Muni, andə pa mənəia pa Bangje Məfele ace ləmdə ama pacau male mægule mənəia pa ka, məsəcau na nê lumsəi.

Məgiləgir pak túró nə akanicau dāngdāng ace ləmdə dotarəu mə'mwashati mala abwana mala Bakuli aba kpapi malea andəa Kərəsti. Ikəlisiya ka nda kəla nggūrəu, mənəia Kərəsti do nda bəmuru; sə a bə njari ka, nda kəla bəh, mənəia Kərəsti do nda nggea tali mægule mənəia bwal kusə bəh ka; sə a bə njar dəm ngga Ikəlisiya do kəla bəwama, mənəia Kərəsti do kəla bura bəwama ka.

Agir mənəia a bələi ka

Mən cau1:1-2

Kərəsti andə Ikəlisiya1:3--3:21

Bəsa yiləmu aba Kərəsti4:1--6:20

Masələata cau6:21-24

Makkun mala Buləs

¹ Mənia yì cauterəa ka pur nə bu Buləs, mənana à tərì, à twali nə eare mala Bakuli bə duk mə'mishan mala Kərəsti Yesu ka.

Gilə mənia yì cau ka aban ká a ban abwana mala Bakuli, yì aməkwadì mənana à pa bəmuria aban Kərəsti Yesu nə məsəcau, a nggea-là Afisu ka.*

² Bə Bakuli Tár səm andə Mətalabangɲo Yesu Kərəsti ləmdəa wun bəwamuru sə bə pa wun dorəpwala.

*Bakuli tsəngɲənà səm bu**kərkər aba Kərəsti*

³ Bə səm bəwangsə Bakuli, Tár Mətala səm Yesu Kərəsti, mənana tsəngɲənà səm bu nə koya tsəkbu mala Bangɲo, mana kə yiu nə kuli ka, aba kpapi mə'səm sənəa Kərəsti.

⁴ Kaniama nə pak banza ka, Bakuli ak tadəmba tər səm, bə səm duk amale, aba kpapi mə'səm sənəa Kərəsti, ace mənana bə səm tər bəmur səm acei, bə səm duk abwana amə dʋanyicaʉ-arəu a baní, sə bə səm dukdo earcearəu.

⁵ Bakuli ak dəmba dɪɖyal kàni a bumi ama, nə pa səm bancame mala duk amuni nə bu Yesu Kərəsti. Mənia ka nda earikiyi ce, sə ban kə boari wi arəi ka.

⁶ Ace mani ka, səm nggə bəwangsə Bakuli ace bəwamuru male məgule mənana soapa səm mi

* **1:1 1:1** Balli gbal aba: Atúró 18:19-21; 19:1.

amur səm, səm abwana mənana səm nda ka mala Muni mənana earkiye ace raka.

⁷ Yi ka, mäsəswatər andə bəwamuru male ka à gul kərəkər, nda sə yi kúr panzəban ma'səm nə nkila mala Muni, pələa twala səm ban acaubikea ma'səm ngga.[†]

⁸ Yi soapa səm pe məboarne male nyangsang amur səm, andə sələe andə sūrəe kat.

⁹ Adyan ngga, Bakuli ləmdəna səm kane male mənana ləmdəi aban kəbwa dīdyal raka, mənana kani ace lümsə banboarnado male nə bu Kərəsti ka.

¹⁰ Sə mənəia ka nda kənə male: Bə pwarə yi kārəna ka, Bakuli nə dapi koya gır mənana a kuli andəa mənana a nzali kat ka abata rəcandəa mala Kərəsti.

¹¹ Sə acemənana à dapina səm sənəa Kərəsti ka, səm kuməna libala a bu Bakuli, acemənana ak dəmba tər səm bə səm duk amale aba kpata kane male, sə yi nə nggearəi ka kə tsək koya gır ka bə pa kəla mənana babumi earkiyice ka.

¹² Kənə mala Bakuli ka nda mənana ama, səm amə Yahudi mana səm nda ka amədəmbe pabamuru aban Kərəsti ka, bə səm yinə bəwangəban andə pagulo aban Bakuli.

¹³ Sə wun abwana mənana amə Yahudi nda raka, wun gbal ka à yi nyesə wun wu pələna abwana mala Bakuli, lang wu yi ok cau məməsəcau nī, yi Cau Amsəban, sə wu pabamur wun a ban Kərəsti ka. Bakuli canba wun nyouləa male arə wun, mənana ləmdə ama angənəa wun kəla amale ka. Sə mənəo yi nyouləa ka nda Bangjo

[†] **1:7 1:7** Balli gbal aba: Kol 1:14.

Məfele a babum wun, mənana bangce a pwarian ama nə pà ka.‡

14 Sə yì Bangño Məfele ka nda ləmdəa səm aba məsəcau ama, agir mənana kat Bakuli pàcau acea, ama tsəngñənia nə pà səmia ka, nda anggo à duməna ma'səm, bə pwari akmúr abwana kat mana à nda ka mala Bakuli ka. Pak mənəia ka ace mənana bə səm bʷangsəi, sə bə səm nggə pe wi gulo.§

*Buləs pak hiwi ace abwana
mala Bakuli bəa kum sələe*

15 Ace mənəia ka, lang ən onğñəna ce pabamuru ma'wun aban Mətalabangño Yesu andə earcearəu mana wu ndənəi aban abwana mala Bakuli a koya ban ngga,

16 ko ən usələki pakki Bakuli yàwá ace wun dang. Ən nggə pak hiwi ace wun pwari-pwari.

17 Ən nggə zəmbi Bakuli məgulo, yì Tár Mətala səm Yesu Kərəsti, bə pa wun sələe mala Bangño mala Bakuli andə səngir, ace mənana bə wu sùrə Bakuli kam kpəm.

18 Ən nggə pak hiwi gbal ama, babum wun bə lùmsə nə təlaban, ace mənana bə wu sùrə tsəkbaləu mana Bakuli tunə wun abaləi ka. Sə mənəia yì tsəkbaləu mənana nda ace abwana male məfele ka, nda mənana ama, bəa kum

‡ 1:13 1:13 Balli gbal aba: Jol 2:28; 2Kor 1:22. § 1:14 1:14 Ko: <<Sə yì Bangño Məfele ka Bakuli pa səmi bə ləmdə ama mbak-kàngkàng libala male ka nda ace səm, ba pwari mənana səm nə yia e duməna ma'səm, sə anggo ka bə yinəi wi bʷangsəban andə gulo.>>

agir məboarne kərəkər aba libala mægule, mənana Bakuli bang ama nə pea wia ka.

¹⁹ Dəm ngga, ən nggə pak hiwi ama bə wu bwalta gulo mala rəcandəa mala Bakuli mana à pà nə gandə kane arə kə be raka, mənana ndanəi ace səm, səm mənana səm pa bamur səm a baní ka. Mənia yì rəcandəa mana Bakuli kə pangɣənà túró nəi abalə səm ngga, nda kə rəcandəa

²⁰ mənana loasəna Kərəsti nəi a bembə nə yiləmu, sə dumsəi a buno-gulo, a bə-məli mala Bakuli akanó a kùli ka.*

²¹ A ban mənə ka, ndanə rəcandəa kərəkər amur koya murəma, andə amə'pagara, andə amə'rəcandəa, andə amə'yálmúrû, andə koya buno gulo nani ka; yàle pa amənia yì banza nəmürəi dāng, nda kat andə banza mənə gbal kə yiu ka.

²² Bakuli nyesə koya gır ka abata rəcandəa mala Kərəsti, sə tsək Kərəsti amur gırbunda kat, ace boaro mala ikəlisiya, yia aməkpate.†

²³ Kərəsti ka nda Múr ikəlisiya, sə ikəlisiya, yia aməkpata Kərəsti ka, à nda ka nggürəi mənana à lümsə nə Kərəsti ka, sə yì nə nggearəi ka akiban lümsə ko man kat ka, a koya njar.‡

2

Bəsa yiləmu aba Kərəsti

¹ Didyal ka, wu nda ka alú ace mgbikiru andə acaubikea ma'wun.*

* **1:20 1:20** Balli gbal aba: Ang 110:1. † **1:22 1:22** Balli gbal aba: Ang 8:6. ‡ **1:23 1:23** Balli gbal aba: Kol 1:18. * **2:1 2:1** Balli gbal aba: Kol 2:13.

² Aməno yia apwari ka, wu kə dukiado ma'wun aba caubikea kəla mənana acili amə banza kə pa, aban kpata Shetan, mana gingginə banza mana à səngiyi raka, sə bangho male nda kə pak túró abalə abwana mənana à kə oki Bakuli raka.

³ Səm kat ka, anggo sə səm duk didyal abaləia aban kpata asuno mala nggürəu andə adenyicau mala bamurə səm, mə earce caubike. Sə mənəia yi bealu ma'səm ngga tsəa səm nda abata bumlulla mala Bakuli kəla mənana bwapəndəa kat pak ka.

⁴ Sə acəmənana məsəswatər mala Bakuli gul kpəm, sə earce səm kərkər ka,

⁵ nda gür nı sə kat andə wú mənana səm wu abalə acaubikea ma'səm ngga, yi pa səm yiləmu nə loasə mənana loasə Kərəsti a bəmbe ka. Kə bwamuru mala Bakuli nda nəmurəi əmsə wun ngga.†

⁶ Bakuli loasə səm a lú a tarə səm sənəa Kərəsti, sə dumsə səm atə akanó a kuli, acəmənana səm nda aba kpapi sənəa Kərəsti Yesu ka.

⁷ Bakuli pə anggo ace mənana arə anza mənana à kə yiu a dəmba ka, nə ləmdə bui arə səm. Nə na ama, səm nda ka túró mala bwamuru andə məsəswatər male məgule andə məboarne kərkər, mənana ləmdəa səmi atəcau mala gür mənana Kərəsti Yesu pə ka.

⁸ Bwamuru mala Bakuli nda əmsə wun ngga, nə pabamuru ma'wun a baní. Mənəia ka, pə ma'wun na dāng, boro mala Bakuli na,‡

⁹ pə ace atúró dāng, ace mani ka, kəbwa bə kəa nggori dāng.

† 2:5 2:5 Balli gbal aba: 1Bit 1:3; 2Tim 1:9. ‡ 2:8 2:8 Balli gbal aba: Tit 3:5.

¹⁰ Səm nda ka atúróbù mægule mala 'Bakuli. Yì ka, pusə səm abəshe aba kpapi ma'səm sənəa Kərəsti Yesu, ace pakki atúró məboarne mənana ak damba cia ace səm ngga.

*Do'mwashat andə dorəpwala
aba Kərəsti*

¹¹ Ace mani ka, wun abwana mənana à bəl wun ngga, wu nda ka amə Yahudi raka, wu dənyi ama dídyal ka, wu pa abalə amə Yahudi, abwana mana 'Bakuli kùrcəu nəia ka dāng. Yia amə Yahudi mənana à kə jali nə kasə batau ka, à kə tunə wun ama, <<amə dʋwanyi kasə batau,>> kat andə amani ama kasə batau malea ka mala nggūrəu na, je babumia raka.

¹² Aba doe dídyal anggo ka, kəgír kpapi wun wunə Kərəsti dāng. Wu nda ka abəri mənana à pa abalə amə Isərayila, abwana mənana 'Bakuli tària ka dāng, sə wu pənə kāmbe aba kùrcəu mala 'Bakuli mana kwákítè amur apàcau male a ban abwana male ka dāng. Wu dukiado ma'wun a banza, wu pənə 'Bakuli dāng, sə wu pənə tsəkbaləu dāng.

¹³ Sə a dyan ngga, à dapina wun, wunə Kərəsti Yesu. Dídyal ka, wu tārì 'Bakuli tā wun zak, sə adyan ngga, à nyesəna wun a banì tū nə nkila mala Kərəsti.

¹⁴ Kərəsti nə nggearəi ka, yina nə dorəpwala. Aba lú male amur nggun-gangndəi ka, yì dapi amə Yahudi andə abwana mala acili anzali, à duk abwana mə'mwashati. Yì arki sheran mala binə-məsəarəu mənana gau nre səm ngga.

¹⁵ Nə lú andə lo male a bəmbe ka, yì wal nggurcau andə anzongcau, andə akúncau mala amə Yahudi. Yiu nə dorəpwala a nre ka amə

Yahudi andə abwana mənana amə Yahudi na raka. Yiu nə abwana mala amənia yì akāambe bari ka, bəà duk abwana mə'mwashati mala bəsa nzali.Š

¹⁶ Nə lú male amur nggun-gangndəi ka, Kərəsti yinə dotarəu mala amə Yahudi andə abwana mənana amə Yahudi na raka, aba nggūrəu mwashat andəa Bakuli. Anggo ka, yiu yì kidiki bibura mənana a nre rəia ka.*

¹⁷ Kərəsti yiu yì hamnə mənəia yì cau məboarne mala dorəpwala ka a ban wun, wun abwana mənana amə Yahudi na raka, mənana wu nda kuko nə Bakuli ka, andə səm amə Yahudi mənana a baní tū ka.†

¹⁸ Adyan ngga, səm kat ka, səm nə gandə yiu a ban Bakuli Tàrrú aba Bangjo mə'mwashati nə bu Kərəsti.

Bala Məgule ace Mətalabangjo

¹⁹ Sə adyan ngga, wun abwana mənana wu nda ka amə Yahudi raka, wu nda ka abəri andə amə'kúndàngna dəm dāng, wu nda ka abwana mala nzali mwashat wunə abwana mala Bakuli. Wu nda abalə aməbala mala Bakuli.

²⁰ Səm dapi kat ka, səm duməna bala male, mənana à bə amur kusəba mala amə'mishan andə amə'bangnəa mala Bakuli ka. Sə nggea tali mənana kūr kusəbā ka, nda Kərəsti Yesu nə nggearəi.

²¹ Kərəsti nda mənana tamsə mənəia yì bā ka kat, bwali arəarəia sə kə tsəi bə gulo bə duk Bala Məgule ace Mətalabangjo.

Š 2:15 2:15 Balli gbal aba: Kol 2:14. * 2:16 2:16 Balli gbal aba: Kol 1:20. † 2:17 2:17 Balli gbal aba: Isha 57:19.

22 Nda aba kpapi ma'səm sənəa Kərəsti, sə wun, abwana mənana amə Yahudi na raka, à nda rə bak wun gbal wunə acili aməkwaɗi, amə Yahudi, ace duk ban-do mala Bakuli nə bu Bangjo male.

3

Túró mishan mala Buləs

1 Ace mənía, sə mim Buləs ka mə nda a kùrban ace Kərəsti Yesu, ace wun, wun abwana mana wu nda ka amə Yahudi raka.

2 Bafo, wu onghəna ama Bakuli, aba bwamuru male ka, panam mənía yì túró, mə pe ace wun.

3 Kəla mənana ən ak damba ən giləa wun cau amurí mgbeatuk ka, Bakuli nə nggearəi, nə mənghiəm bá kane male mənana nda aba səmbərəa ka.

4 Bə wu bal gir mənana ən gilə ka, wun nə gandə bwalta sələe mənana mə ndanəi aba mənía yì kane amur Kərəsti ka. Yì kane mənana Bakuli səmbərə ce díɗyal,

5 sə à pusəi a banfana aban abwana arə anza mənə à kutikina ka raka. Səa ma adyan a nza man ngga, yì pusəni a banfana aban amə'mishan andə amə'bangnəa mala Bakuli, nə bu Bangjo male.

6 Sə mənía ka, nda kàni mala Bakuli, mana səmbərə ce díɗyal ka. Abwana mala acilia anzali andə amə Yahudi, mənana à ak Cau Amsəban nə babumia kat ka, à ndanə kāmbe mə'mwashati aba kum libala nə atsəkbu mənana Bakuli pàcau ace aban amuna male kat ka. Yia kəm ngga, abare nggūrəu mə'mwashati na, sə yia kəm, aba kpapi

malea andəa Kərəsti Yesu ka, 'Bakuli nə pea wia agir mənana bang ama nə pa ka.*

⁷ Paboro mala 'Bakuli na, atārəia andə bʷamuru male sə à yì pələam ən duk mətúró mala mənəia yì Cau Amsəban, nə rəcandəa male mana kə pak túró a bələam ngga.

⁸ Ko kat andə amani ama mə nda rítău mala abwana mala 'Bakuli kat ka, yì pam mənəia yì bʷamuru mala banggi abwana mənana amə Yahudi na raka cau male. Yì Cau Amsəban amur atsəkbu mənana à pà nə gandə bwal madanyia raka, mənana à malea na aba kpapi malea andəa Kərəsti ka.

⁹ 'Bakuli mənana pusə agir kat sə cia aba səmbərəa a tite ka, tàram bən bəlki koya bwa, mənəia yì gír səmbərəa aba kane male ka.

¹⁰ Kàni mala 'Bakuli aba mənəia kat ka, nda mənana ama, adyan ngga nə pak túró nə ikəlisiya, aməkpata Yesu, nə ləmdə sələe male mənana ndakam arə anjar dāngdāng ngga, a ban amə yálmúrû andə amə-gara aba banza mala abangjo.

¹¹ Mənəia ka nda kàni male bara-bara arə anza kat, mənana yì lumsəi aba Kərəsti Yesu Mətala səm ngga.

¹² Aba kpapi ma'səm sənəa Kərəsti andə pabamuru ma'səm a baní ka, səm nə gandə yiu a badəm 'Bakuli nə məsəkang-kangja andə nzəmcandəa.

¹³ Ace mani ka, ən nggə zəmba wun, babum wun bə kəa bungio ace tanni mənana mə nda bələi akani ace wun ngga dang, nda àkə ce gulo ma'wun.

* 3:6 3:6 Balli gbal aba: Kol 1:26,27.

*Buləs pak hiwi ace aməkpata
Yesu bæa gulo aba Bangŋo*

¹⁴ Ace mani ka, ən bun amur ankunam aban hiwi a badəm Bakuli, yì Tárrú

¹⁵ mənana nə baní sə aməbala male kat, amənana a kùli andəa mənana a nzali ka à kum lulləia ka.[†]

¹⁶ Ən nggə pak hiwi ama, aba kume male mægule kərkər, mənana malkiyi raka, bə pa wun rəcandəa mala babum nə bu Bangŋo male.

¹⁷ Anggo ka sə Kərəsti nə do a babum wun, nə pabamuru ma'wun a baní. Sə wun ngga, wun nə cam kàngkàng aba earcearəu male, kəla mənana nlerə nggun kò kpəm aba nzali cam kàngkàng ngga.

¹⁸ Ən nggə pak hiwi dəm ama, bə wu kum rəcandəa wunə acilia bwana mala Bakuli, wu bwalta tangŋa, andə sauwa, andə dāh'rya, andə lime mala earcearəu mala Kərəsti.

¹⁹ Ən nggə zəmba ama bə wu sùrə earcearəu mala Kərəsti, mənana gul kərkər, à pà nə gandə bwalte kat raka, ace mənana bə wu kum lùmsəo pepe nə pa mala Bakuli arə anjar kat.

²⁰ Adyaŋ ngga, gulo kat ka, bæà pè Bakuli, mənana nə gandə pak gír mənana kùti azəmba andə adenyicau ma'səm ngga, nə rəcandəa male mənana kə pak túró abalə səm ngga.

[†] **3:15 3:15** mənana nə baní sə aməbala male kat, amənana a kùli andəa mənana a nzali ka à kum lulləia ka. Ko <<mənana pè koya tàu mala abwana mana a kùli andə mala abwapəndəa a banza kat, nggürəia mənana à sùrəia nəi ka,>> Ko <<amur bala nggea mægule, mala abwana mana a kùli andəa mana a banza ka.>>

²¹ Gulo ka male na aba ikəlisiya, yia aməkpata Kərəsti Yesu, sə aba kpapi malea andəi, aban ká arə anza kat, masələatea pà kàm dāng. Bè do anggo.

4

Dotarəu abalə aməkpata Kərəsti

¹ Ace mani ka, mim mənana mə nda a kùrban ace túró mala Mətalabangŋo Yesu ka, ən nggə zəmba wun bə beal wun, bə kārəa andə do mənana 'Bakuli earkeyi ce arə abwana mənana tària bəa duk male ka.

² Ko aya pwari ka, wu nyesəmur wun, wu duk bubbuk nə pak munyi nə rəarə wun. Wu ləmdəià rə wun earcearəu andə do nə gandərəu.*

³ Wu bariki, wu dapi mūr wun mwashat aba Bangŋo mala 'Bakuli, wu kùr rəarə wun a banbwáná nə dorəpwala.

⁴ Səm kat ka səm nda aba nggūrəu mə'mwashati, sə Bangŋo mala 'Bakuli ka nda mwashat, kəla mənana à pa wun tsəkbələu mə'mwashati mala tunəban mana 'Bakuli tunə wun bə wu duk abwana male ka.

⁵ Mətalabangŋo na mwashat, pabamuru na mwashat, batisəma na mwashat,

⁶ 'Bakuli na mwashat sə nda Tár bwapəndəa kat, nda amur girbunda kat, nda aba girbunda kat, sə ndanə do abalə səm kat.

⁷ Sə ko yana abalə səm ngga, à pani wi boro mala bwamurū mənana kārəa arə túró mənana Kərəsti pe wi bə pak ka.

⁸ Nda gir nī sə Maləmce na ama:

* **4:2 4:2** Balli gbal aba: Kol 3:12,13.

<<A pwari mənana eau nəi
 aban ká a kùli ka,
 nun bwabundəa mənana
 limurəm amúrià ka atè,
 sə pələa pākî abwana aboro.>>†

⁹ (Mana nda bá mənia yì cau ama, <<eau aban ká a kùli>> ka? Ceì ləmdə ama, dídʒal ka Kərəsti suləna a tətə nzali mala banza.

¹⁰ Yì bwa mənana sulə a nzali ka, nda kə bwa mənana eau kano bong-bong amur agirkuli kat ka, ace mənana rəcandəa male bə aki banza andə kuli ka.)

¹¹ Kə yì na mənana pākiyi abwana aboro ka; abea bwana ka pea wia boro mala túró mishan, abea abwana ka amə'bangnəa mala 'Bakuli, abea bwana ka aməham nə Cau Amsəban, abea bwana ka amə'yál abwana, sə abea bwana ka aməkānigir.

¹² Pāki aməno yia aboro ka, acəmənana bə pea abwana male rəcandəa mala túró bak ikəlisiya, yì nggūrə Kərəsti.

¹³ Mənia yì túró ka, nə lidəmba, she bə səm kat, səm kya bwaləna ban-do mə'mwashati aba paɓamuru andə sūrə Muna mala 'Bakuli ka; she bə səm gulna, səm bwaləna bancame andə lumsəo mala Kərəsti kəla mənana 'Bakuli earce ka.

¹⁴ Anggo ka, pa səm nə duk amuna dəm dang. Pa səm nə eare bə səm nggə nggadiki denyicau ma'səm arə gir mənana səm earəna nəi ka, nə koya bəsa kanigir mala abwana amə bosəkiban nə anyir aba kutan, mənana à kùrri aba səmbərəa ace swarkiban ngga dang.

† 4:8 4:8 Balli gbal aba: Ang 68:18.

15 Ma'səm ngga, səm nə nggə bang məsəcau aba earcearəu, səm nə nggə gulo a koya njar kat, aban ká pa kəla Kərəsti Yesu mana nda bamur nggūrəi, yì aməkpate ka.

16 Yì nggūrəu ka, Kərəsti na tsəkiyi bə duk pepe abanarəia ka. Koya bare rəu aba pak male yì túró ka, nda rə bwalì abea abare rəu bəa gulo, ace mənana nggūrəu kat ka, bə kə gulo nə rəcandəa sə bə lùmsə nə earcearəu.‡

17 Aba rəcandəa mala Mətalabangno sə ən nggə na mənəia yì cau ka: Wu kəa nyare wu duk ulang do mala amə đwanyi sùrə 'Bakuli, mənana adenyicau malea ka, kəgír məboarne pa abaləi raka đang.

18 'Babumia ka lùmsə nə pəndəa; à pa aba yiləmu mənana 'Bakuli kə pa ka đang, ace đwanyi sələe andə murcandəa malea.

19 À panə kəsəkya đang. À do ace npel mala nggūrəia, rəia kə bəla arə pak koya gir mbeami ka.

20 Sə mənə ka, nda gir mənana à kania wun amur Kərəsti ka đang.

21 Bafo wun ngga, wu onghəna cau amur Yesu Kərəsti, sə wu kanina məsətacau mənana pur nə bani ka.

22 Ace mani ka, wu sukki abealu mə'e ma'wun mala caubikea, sə wu nying ado mə'didyali ma'wun, mənana à kə kánə wun nə ká aba kídiki nə swarkiban mala asuno məbane ka.

23 Wu nyinggi Bangno mala 'Bakuli njar bə pa wun bəsa adenyicau andə abealu.

‡ 4:16 4:16 'Balli gbal aba: Kol 2:19.

24 Wu twal bəsa bealu, mənana à pusəi bə do kəla Bakuli aba docauboarna, andə məsəcau, andə do məfele ka. §

25 Wu deki bu wun arə na nyir. Bə səm nea rə səm məsəcau, acemənana səm kat ka, səm nda mwashat kəla mənana abare nggūrəu bwa pak ka.*

26 Bə bumlulla ma'wun bə kəa kənə wun a caubikea dāng. Wu kəa eare bə pwari lime wu ndanə bumlulla più dāng. †

27 Wu kəa nyinggi Shetan njar dāng.

28 Bə a kə iun'í dīdyal ka, nying buo arəi. Pak túró məboarne nə abuo, ace mənana wu kúmô wu pe abwana mənana à dʷanyi ka.

29 Wu kəa eare cau məbane bə pur a kun wun dāng. Wu kə nacau mənana nə bakban ngga, ace mənana bəa amə'oe bəa kum bʷamuru abaləi.

30 Wu kəa lul bum Bangʷo Məfele mala Bakuli dāng. Wu sələnə ama Bangʷo na kə ləmdə ama wu nda ka mala Bakuli, sə wu nə kum àwá a pwari amsəban ngga.

31 Ace mani ka, wu deki bumkpəmna, andə ukkio mala babum andə bumlulla, andə kīdīkībwa andə loasəkiaban, andə acili abealu məbike dāngdāng.

32 Wu ləmdəià rə wun pəməboarne andə bubbuka, wu sən məsəswatər mala rəarə wun, wu twalia rə wun banì, kəla mənana Bakuli twala wun banì aba kpapi ma'wun wunəa Kərəsti ka. ‡

§ 4:24 4:24 Balli gbal aba: Kol 3:10; Tite 1:26. * 4:25 4:25 Balli gbal aba: Zak 8:16. † 4:26 4:26 Balli gbal aba: Ang 4:4. ‡ 4:32 4:32 Balli gbal aba: Kol 3:13.

5

*Bealəu mənana boaro aməkpata
Yesu bəa dum nai ka*

¹ Acemənana wu nda ka amuna mala Bakuli ka, bəə mana wu nə pak ka wu kàni arə Bakuli.

² Do ma'wun ngga, bəə lùmsə nə earcearəu, kəla mana Kərəsti earce səm, sə pa yiləmi duk gir'nkila ace səm, mənana duk boro məboarne mana pwasəbum Bakuli ka.*

³ Nongginəban, andə koya ulang be kəgír məbeami, ko nzumon ka, bəa kəa kumia abalə wun dāng. Acemənana amənia yì agir ka, à kārəa arə do mala abwana mala Bakuli dāng.

⁴ Naki acaubwena, andə ndoro məbane, andə banggia cau məbange ka, bəə kəa pur a kun wun dāng. Kə yàwá na wu nə nggə pakki Bakuli ka.

⁵ Wun nə gandə sələe mbak-kàngkàng ama bwa mana kat mə nongginəban na, ko mə pakki agir'beami na, ko mə nzumon na ka, pà nə kum kutio a Domurəm mala Kərəsti andə Bakuli dāng. Acemənana nzumon ngga, ndá mwashat andə peri a ban agirkúncau.

⁶ Wu kəa eare abwana mənana à kə ne bamuria ama amənia yì acaubikea ka, à kəgír na raka, bəa swarki wun dāng. Acemənana bumlulla mala Bakuli nə suləo amur abwana mənana kat à kə kwadi cau male raka.

⁷ Wu kəa oasəki abu wun abalə agir mənana amənia yì abwana pakkiyi ka dāng.

⁸ Didyal ka, wu nda aba pəndəa, sə a dyan ngga, wu kuməna tálaban a bu Mətalabangño. Acemani

* 5:2 5:2 Balli gbal aba: Pur 29:18; Ang 40:6.

ka, wu dukdo mala abwana mənana à nda aba tälaban ngga.

⁹ Acemənana mənıa yì tälaban abalə wun ngga, nda nə pusə məboarne, andə mana pepè, andə mənana məsəcau na ka.

¹⁰ Wu tsək denyıcau ma'wun arə pak agir mənana nə pwasə bum Mətalabangŋo ka.

¹¹ Wu cam zak, wu kəa oasə abu wun abalə atúró məbane andə amə bealbıke mənana abwana kə pea aba pəndəa ka dāng. A kun manı ka, wu pusətea.

¹² Nggearə gir kəsəkya na bəà nacau mala agir mənana aməno yì abwana pakkiyi aba səmbərəa ka.

¹³ Sə bə tälaban yi tana amúrià ka, adenyıcau malea məbane ka, à nə pusərəia a banfana.

¹⁴ Acemənana tälaban ngga kə pusə koya gir ka a banfana. Nda gırnı sə à na ma,

<<Loapi ntulo,

wə mə'nong-ntulo,

loapi bəmbe,

sə Kərəsti nə po tälaban.>>

Wu gūli arə rəcandəa mala

Bangŋo mala Bakuli

aba do ma'wun

¹⁵ Acemani ka, wu tsəkır wun arə do ma'wun, wu kəa dukdo mala agəmbwa dāng, wu dukdo mala aməkwaro.

¹⁶ Wu pak túró nə koya dəmbu mənana wu ndanəi ado ka pepè ace pak gır məboarne, acemənana apwari mana səm nda abaləia ka aməbike na.[†]

[†] 5:16 5:16 Ballı gbal aba: Kol 4:5.

¹⁷ Wu kəa pak gir mənana wu pak denyicau amurí raka dāng, wu bwalta kusə gir mənana Mətalabangŋo earkeyice ama wu pak ka.

¹⁸ Wu kəa wal-walo mür-anap dāng, acemənana nə kənə wun a do kidiki. Wu lümsə nə Bangŋo mala Bakuli a kuni.

¹⁹ Wu kə nea rə wun acau mala anggyal bʷangsə Bakuli, andə anggyal gusələki Bakuli, andə anggyal bak abwana aba bangŋo; wu kə tu-nggyal bʷangsəban andə gusələban nə babum wun kat aban Mətalabangŋo.

²⁰ Wu kə pakki Bakuli Tárrú yàwá amur koya gir, a koya bu-pwari ka, aba lullə Mətala səm Yesu Kərəsti.‡

²¹ Dəm ngga, wu kə nongsə meal wun abata rə wun, ace kə gusələ Kərəsti.

*Buləs kə kwarkir amā-bala
andə aburala*

²² Wun amaməna, wu nongsə meal wun abata abura wun, kəla mənana wun nə nongsəi Mətalabangŋo ka.§

²³ Acemənana bʷabura ka, nda mur māmí, kəla mənana Kərəsti ka, nda mur ikəlisiya, yia aməkpatə, sə à nda ka nggürəi, yi mənana nda Mə'amsəia ka.

²⁴ Kəla mənana ikəlisiya nongsə meali abata Kərəsti ka, anggo gbal sə wun amaməna ka, wun nə nongsə meal wun abata abura wun aba koya gir ka.

‡ 5:20 5:20 Balli gbal aba: Kol 3:16,17. § 5:22 5:22 Balli gbal aba: Kol 3:18; 1Bit 3:1.

25 Wun aburana ka, wu earce amālá wun, kəla mənana Kərəsti earce ikəlisiya, yia aməkpate, sə pa yiləmi kat ace ka.*

26 Kərəsti pa yiləmi ace mənana bə tər abwana male, yì ikəlisiya, bəà duk a mala Bakuli, nə nggə lea nə mür lakban mala cau mala Bakuli.

27 Pak mənía ka, ace mənana bə yina ace twal ikəlisiya nə pè bamúri ka, bəà kumi gəradau aba boarnsari, mənana kəgír dung, ko kpami, ko kəgír məpəndəke pà kəm arəi raka; bə kumi aba do tər bamuru ace Bakuli andə dʷanyicau-arəŭ.

28 Kəla mənə ka, duməna ama bə aburana bəà earce amālea, kəla mənana à kə earce nggūrəia ka. Nggearə bʷabura mənana earce māmí ka, nda aban ləmdəi bamúri earcearəu.

29 Bwa pà nə binəce nggūrəi dāng, she nə dēnyinəi, nə linəi, kəla mənana Kərəsti kə dēnyinə ikəlisiya, yia aməkpate ka.

30 Sə səm ngga, səm nda ka abare nggūrə Kərəsti.

31 Kəla mana Maləmce ne ka,

<<Acemani ka, bʷabura nə

deki tárrí andə ngge,

sə nə lanžəa arə māmí,

sə yia kəm ngga,

à duməna nggūrəu

mwashat.>>†

32 Mənía ka, nggea gír səmbərəa məgule na, mənana à pusə bāləi aban abwana dídʷal raka, səama mə ndarə bang ama, mənía yì cau ka, à nda rə kani arə Kərəsti andə ikəlisiya.

* 5:25 5:25 Balli gbal aba: Kol 3:19; 1Bit 3:7. † 5:31 5:31 Balli gbal aba: Tite 2:24.

³³ Kat andə amani ka, koya bʷabura ka, duməni wi púp bə earce māmí kəla mənana kə earce bəmúri ka, sə bʷama gbal ka, duməni wi púp bə pe burí gulo.

6

Buləs kwarkir amuna andə aməbəlia

¹ Wun amuna, wu okí aməbəl wun, acemənana wu nda ka mala Bakuli ka. Mənia ka nda gir məboarne mənana bəa pe ka.*

² <<Pe tárró andə nggo gulo.>> Mənia ka nda nzongcau mədəmbe mənana ndanə pacau atè ka ama,

³ <<bəa pe tárró andə nggo gulo ka, koya gir ka nə ginggo a kəkəri, sə yiləmo nə sau a banza.>>†

⁴ Wun atárrú‡, wu kəa wu pakki amuna ma'wun agir mənana nə cia cau ma'wun nə purí bumia ka d̄ang, kəpəna wu kə kwarkiria nə kania wia cau mənana kə puro a kun Mətalabang̃jo ka.§

Buləs kwarkir aguro andə amətala-bala

⁵ Wun aguro, wu okí amətala-bala ma'wun mənana a banza ka, nə pagulo nə rəbəla. Wu pakkia wia túró nə bəbum wun mwashat, kəla Kərəsti na wu pakkiyi wi ka.

⁶ Wu kə pwasə bumia a koya pwari ka, wu kəa wu pe acemənana məsəia nda arə wun ngga

* **6:1 6:1** Balli gbal aba: Kol 3:20. † **6:3 6:3** Balli gbal aba: Pur 20:12; Nggur 5:16. ‡ **6:4 6:4** Wun atárrú Ko <<Wun atárrú andə anggeau>> § **6:4 6:4** Balli gbal aba: Kol 3:21.

đàng. Wu kə pe acemənanə wu nda ka aguro mala Kərəsti, wun mənana wu kə pwasə bum Bakuli nə pakki wi túró nə bəbum wun ngga.

⁷ Wu pak túró nə bəbum wun mwashat kəla Mətalabangŋo nda wu pakkiyi wi ka, bwapəndəa nda wu pakkiyi wi ka đàng.

⁸ Wu sələ ama Mətalabangŋo nə mbwe ko yana le ka tangnakusəi, ace túró məboarne mənana pək ka, ko a nda guro ko a ndanə do-bamur rəð.*

⁹ Wun amətala-bala, wu pakki aguro gbal anggo kəla mənana à banggia wia ama bəà kə pang nə wun ngga. Wu kəa pea wia bangciu đàng. Wu sələ ama wun kat wunəia ka, mətala-bala ma'wun nda a kùli, mənana kə tərban raka.†

*Wu kùr rə wun nə agirmunəo
mala Bakuli kat*

¹⁰ A masələate ka, wu tamsə kusə wun kàngkàng aba do kpapi ma'wun wunə Mətalabangŋo andə bá rəcandəa male.

¹¹ Wu kùr rə wun nə agirmunəo mənana kat Bakuli pa wun ngga, ace mənana bə wu tamsə kusə wun kàngkàng arə aswárban bá kutan mala Shetan.

¹² Acemənanə munəo ma'səm ngga, pa arə bwapəndəa đàng. Munəo ma'səm ngga, nda arə amurəma bá bangŋo məbike andə amə'yálmúrû məbike mala banza mənana à səngiyi raka, andə arəcandəa mala abangŋo bá pəndəa mənana à gingginə banza man, andə akukwar məbike mənana nə bumkuli ka.

* **6:8 6:8** Balli gbal aba: Kol 3:22-25. † **6:9 6:9** Balli gbal aba: Kol 4:1; 3:25; Nggur 10:17.

¹³ Ace mani ka, wu oasə koya girbura mala Bakuli, ace mənana bə wu cambi bi'səm məbura kàngkàng a pwari məbike. Sə anzəm mana wu pàngnənà koman kat ka, bə wu tamsə kusə wun aban came kàngkàng.

¹⁴ Ace mani ka, wu cam kàngkàng, wu kpata məsəcau kəla kùr nggur-bunu a tabunu wun, sə wu yál rə wun nə cauboarna kəla daura-bolo mənana amə'lwa kə oasəo a kikilia ace mgbàlli aməsə-nta ka.‡

¹⁵ Sə do gilərau ace hamnə Cau Məboarne mala dorəpwala ka, bə do kəla ankura mənana wun nə oasəo a kusə wun ace túró ka.§

¹⁶ Tsəa amur amənia yì agir kat ka, wu twal pabamuru aban Bakuli bə do kəla ntongho, mənana wun nə tamsə amundi-bəsa mala Shetan mənana kə tura wun ngga.*

¹⁷ Bə amsəban gir múr wun kəla sukuru-bolo mənana wun nə oasəo ace yál bamúr wun ngga, sə wu pak túró nə cau mala Bakuli, kəla nggeabyau mənana Bangho mala Bakuli kə pa wun, wun nə twal a bu wun ace munəo ka.†

¹⁸ Wu pak hiwi aba Bangho a koya pwari, nə koya ulang hiwi andə zəmba amur koya gir kat. Wu dum nə tsəkiru, wu lidəmba nə hiwi ace amə kpata Bakuli mənana a koya ban ngga.

¹⁹ Wu pak hiwi acem gbal. Wu zəmbi Bakuli, bə pam cau mənana mə nə na ka, bə ən mən kunam

‡ **6:14 6:14** Balli gbal aba: Isha 11:5; 59:17. § **6:15 6:15** Balli gbal aba: Isha 52:7. * **6:16 6:16** *tamsəna amundi-bəsa mala Shetan*: Ko <<limnggi amundi-bəsa mala Shetan>> † **6:17 6:17** Balli gbal aba: Isha 59:17.

mə nə bəlki bá məsəcau mənana Bakuli ləmdəa səmi aba Cau Amsəban ngga.

²⁰ Àkè ce mənía yì cau ka sə mə nda a ndàkurban ado, səama ən lidəmba nə hamnə cau, acemənana Bakuli nə túrām kəla mə'pwantu male. Wu pak hiwi acem ama mə camarə nakuni nə məsəkang-kangja, kəla mənana boaro bə ən ne ka.

*Buləs masələta cau male
nə makkun*

²¹ Gir mana mə nda bāləi ado, túró mənana ən pakkiyi ka, andə rəcandəa mala nggūrəam ngga, Tikikus nə yia bəla wun bāləi kat. Yì ka, mə'eamrəarəu na, mənana səm earkiyi ace raka, sə bwa na mənana dum nə məsəcau aba túró aban Mətalabangjo ka.

²² Ən tasəi aban wun àkè ce bangga wun cau mala pǎ ma'səm, sə bə bak babum wun.‡

²³ Bə rə wun pwalo, wun amə'eamrəarəu, sə bə Bakuli Tárrú andə Mətalabangjo Yesu Kərəsti, pə wun babum earcearəu andə doməsəcau.

²⁴ Bə bəwamuru mala Bakuli do atə abwana mənana kat à earce Mətala səm Yesu Kərəsti ka nə earcearəu mənana malkiyi raka.

‡ 6:22 6:22 Balli gbal aba: Atúró 20:4; 2Tim 4:12; Kol 4:7,8.

Mbula-Bwazza
Portions of the Holy Bible in the Mbula-Bwazza
language of Nigeria

copyright © 2022 The Seed Company

Language: Mbula (Mbula-Bwazza)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Sep 2025 from source files dated 12 Jul 2025

dc693218-7e0b-5547-ab57-2e0275b90e93